

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fieca apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fl., a doua oră
12 fl., a treia oră 10 fl.

Tot ce privesce fieca,
să se adreseze la „Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unității”

în
Blaș.

Fôe bisericescă-politică.

Anul X.

Blaș 22 Decembre 1900.

Numărul 51.

Cătră P. T. Cetitori.

Apropiindu-se finea anului al X-lea, rugăm călduros pe toți cetitorii nostri, să binevoiescă a grăbi cu achitarea abonamentelor restante.

De zece ani de zile ne nutrim cu speranța, că doră vor veni timpuri mai bune, când abonamentele vor încurge mai regulat și anticipative, înse durere, pe zi ce merge ne desamăgim tot mai mult. Abonenții nostri rămân ani după ani în restanță, érá datorii tipăririi și edării fôii cresc în fie care an în mod însemnat, așa în cât astăzi stăm în grea cumpănă, ca pe lângă jertfele morali și fizice făcute, să mai aducem și jertfe materiale întru susținerea acestei fôii; — ori, să încetăm cu edarea ei, așteptând alte timpuri mai fericite.

Deci, repetim cu insistență rugarea de la început, și apelând la sentimentul de echitate al abonenților, așteptăm, ca fiesce care să-și facă datoria.

Spre scopul acesta alăturăm la numărul de astăzi câte o asemănare postală.

Administrația.

Bucovinenii și Rutenii.

Trebue să relevăm un simptom din cele mai triste, ce se manifestă, constant în creștere și amenințând cu adevărat desastru, în viața fraților nostri din Bucovina. Românii din Bucovina se desnaționalizează, se rutenizează cu locul, „en masse”.

Mai deunăzi o fôie bucovineană înregistra ca un mare eveniment svonul, că credincioșii unei parohii de acolo ar avé de gând să se unescă cu Roma, și să-și cheme de paroch un preot de la noi. — Prilejul proxim al acestei pretinse „mişcări” ar fi o nemulțumire provenită din pricina, că consistoriul din Cernăuți n'ar fi voit să le dea de paroch pe persôna dorită de credincioși. . . . Pôte că nu era nimic serios în totă treaba, pôte că era numai o manoperă „electorală”, de care se folosesc mulți cu ușurătate; pôte nu se intenționa, de cât să se facă o blândă presiune asupra celor competenți a hotării în afacere.

Și totuși unele ziare, de la noi și din România, s'au grăbit să reproducă articolul fôii bucovine, ca un fel de alarm despre pericolul mare, ce ar amenința românismul.

Din Cernăuți scirea acésta neînsemnată în sine s'a pornit cu pași mari în voiagiū prin ziare și a făcut adâncă impresiune la București, la Sibiu, la Arad, Caransebeș, etc. Pôte pretutindena unde

trăiesc Români, și unde mai bate cu căldură o inimă „ortodoxă”.

O „funestă mișcare” e în pornire! — își vor fi zis mulți. Frații nostri din Bucovina sint gata să treacă la popistași, sint gata să se lapede de „legea strămoșescă”, să se dea uniții.

Cam așa vor fi comentat articolul din chestiune mulți în multe părți.

Ei bine, trebue să spunem în fața acestei proceduri, că noi n'am luat în serios „funesta mișcare” de la Cernăuți. Dar chiar și dacă ar fi seriosă trebue să declarăm, că ea de parte de a fi funestă, ar fi chiar foarte norocôsă, și necesară, în interesul bine înțeles al bucovinenilor, și spre binele comun al românismului întreg.

Din contră trebue să caracterisăm de funestă tocmai procedura aceea a pressei românesce, dovedită și cu acest prilej; procedura de a sări ca mușcată de șerpe ori de câte ori e vorbă de o apropiere a Românilor, fie în ori ce formă, de *catolicism*; și viceversa de a închide ochii și a tăce, ca un păcătos, sau ca un nepăsător, ori de câte ori se dovedesce că *ortodoxismul* e păgubitor, e periculos intereselor superioare ale neamului românesc, și în unele părți e primejdios chiar existenței neamului nostru.

Când constatăm acest lucru, vrem să abstragem pe un moment de la partea religioasă a chestiunei, și să vorbim numai în tesă politică. Nu pentru că partea teologică nu ar fi pentru noi, ci pur și simplu numai pentru că cei

Feuilleton.

Ioâne din Seminar.

Meditații.

Un sofist grec a asemănat viața cu undele mării; fie care om e un val, ce se schimbă în fie care clipă.

Sofistul a spus un adevăr, dar l'a esagerat, ca toți sofistii. Se schimbă omul, adevărat; dar tot el rămâne în urma urmei.

Era săptămâna patimilor.

Aușisem de mai înainte, că atunci vom ține „meditațiile”, și că ni le va ține un Jesuit.

— Un Je-su-it?

Până atunci nu vădusem încă Jesuiți, și ca toți oamenii, cari n'au idee despre Jesuiți, mi-i închipuiam în colorile cele mai sinistre.

Nu-mi va lua nime în nume de rău părerea acésta, cum nici eu nu o ieau azi, aușindu-o de la oameni cu pretenții de cultură superioară.

Nam de gând să fac elogii Jesuiților. Nici nu voi cita pe Voltaire, cel cu „Ecrasez l'infame!”, deși vorbia plin de admirație despre erudiții lui dascăli Jesuiți. După a mea părere, cel mai strălucit elogiu al Jesuiților este chiar ura inverșunată a lumii.

Un coleg mai bătrân îmi da instrucții privitoare la meditații.

— Meditațiile sint rînduite ca să te pregătesci mai bine pentru spovedanie și sârbători. În trei zile nu e permis să vorbești cu nime, nici să cetesci gazete, nimic. Ai priceput?

— Priceput, dar serios spui, că nu-i permis să vorbești trei zile?

— Serios.

— Nici atunci când nu te vede nime? El zîmbi.

— Nu-i permis nici când.

Asta nu-mi intră în cap. Trei zile să nu vorbesc cu nime, să nu joc sêra șach, să mă preambul singur — imposibil!

Și totuși n'a fost imposibil. Deja după prima meditație eram altul. . . . Era întunerec . . . în capul licăria numai candela dinaintea altarului. . . . Un fior mă cutremură, când

auz primelele cuvinte ale Iesuitului: „Memento mori!”

Sint oameni, cari numai cu grôză se gâduesc la morțe.

De ce acésta grôză?

Unul dintre marii gânditori ai veacului a scris: „Cel mai fericit moment al celui nefericit este momentul adormirii, și cel mai nefericit moment este cel al deșteptării.”

D-Ta, dragă cetitorule, ești pôte fericit și nu înțelegi cuvintele acestea. Î-ți doresc, să fii fericit și pentru mai de parte și să nu le înțelegi nici o dată. Dar nu uita, că există mi și mi de oameni, cari înțeleg citatul acesta, fără să-l cunoscă, și dimineța când își deschid ochii regretă din inimă starea anterioară de *odihnă inconștientă*, gândind în sufletul lor amărit: „Ce bine ar fi fost, să nu mă mai deștept” . . .

Priviam fix înaintea mea, reflectând asupra celor aușite. Și cum stam . . . mi-am închis ochii . . . simțiam, că ingerul morții e aproape de mine . . . Privirea lui era liniștită, ochii adînci ca taina morții. . .

Era o alucinație — și lăsam să fii amăgit — aveam senzația, că mă cufund în o apă mare, și nu-mi părea rău, că mă cu-

visați în acest articol știm că sînt în majoritate omeni, cari dacă le vorbești cu scriptura și cu sfinții părinți în mână spun, că nu dau nimic pe ele, pentru că ei — așa le place a zice — sînt întâiu și întâiu Români și numai Români.

Ei bine, să vorbim acum din punct de vedere curat românesc.

*

Înainte de toate să constatăm că situația Românilor din Bucovina este foarte tristă.

În Macedonia stăm rău de tot, pentru că Bulgarii și Grecii stau să înghită pe Români, de dragul ortodoxiei. Dar să zicem că acolo nici o dată n'am stat mai bine ca acum, și să ne mângaiem cu atîta.

În Basarabia românismul e ca pierdut, grație ortodoxismului. Pentru că sub domnia Atotputernicului Țar se pot susține necontopiți Polonii catolici, deși sînt de neam slav și ei, — căci îi susține religia lor, sub scutul căreia s'au dezvoltat ca individualitate națională. Dar nu se pot susține Români, deși de neam latin, pentru că-s ortodoci, de o confesiune cu Țarul. — Acesta să ni-o însemnăm și să trecem înainte.

Stăm rău și noi, Români din Ardeal și Ungaria, că străin sub regim cu totul dușmănos. Grație înse sentimentului național deșteptat în inteligență și popor, de școala naționalistă, latinistă, creată de unire, nu ne temem de desnaționalizare; tot Români rămânem noi în mijlocul tuturor presiunilor, amenințurilor și intrigilor dușmăne. Și cât timp Români vom fi, nu ne temem c'om peri.

Cum stăm înse în Bucovina? Mai rău ca ori unde! Români se desnaționalizează en masse și se fac Ruteni — grație ortodoxismului pravoslavnic!

Abstrăgînd de la partea confesională a chestiunii, faptul în sine este atît de grav și important, în cât merită atențiunea fie cărui Român de bine.

Toți câți au scris despre Bucovina, — mai în urmă dl G. Bogdan-Duică, în monografia sa („Bucovina“ Sibiu 1895). — arată că populațiunea română, locuitorii băstinași ai țării, cedează Rutenilor teritoriul moștenit. Nime înse n'a relevat în totă mărimea sa pericolul acesta ca autorul, de alt fel necunoscut, al broșurei germane apărută în vara acesta la Viena, sub titlul:

Die Slavisierung der Bucovina in XIX Jahrhundert. *)

Broșura e scrisă de un Rumân, și după cum se pare de un Român naționalist.

Să vedem dar pe basa acestei broșuri, în ce constă pericolul pentru românism și Bucovina.

Mai mulți bărbați competenți, cari s'au ocupat cu chestiunea, constată că elementul românesc perde terenul față cu elementul rutean.

Dr. Adolf Ficker, șeful comisiunii statistice, în scrierea sa „Hundert Jahre“ scrie:

„Românii, a căror limbă domnia apröpe exclusiv în Bucovina încă în ultimele decenii ale secolului trecut, prin rapida înaintare a Rutenilor în Nord și Vest au fost reduși la Ost și Sud, așa cât mulți din conaționalii lor, mai ales între Nistru și Prut, învăluiți de Ruteni, s'au alipit la naționalitatea ruteană“.

Tot așa se exprimă dintre statisticienii austriaci, Dr. Romstorfer și Dr. Wiglitzky. Èr Elisée Reclus, celebrul

*) Die Slavisierung Bukovina in XIX. Jahrhundert als Ausgangsprunkt grosspolnischer Zukunftspolitik. Ethnographisch und politische Betrachtungen von einem Bukoviner Rumänen Wien, 1900. Comissionsverlag von Carl Gerolds Son. I. Barbara gasse 2. 8° 40 pagini.

geograf francez zice (în Nouvelle Geographie Universelle) că elementul latin este mînat încetul spre miezã zi, lăsând Slavilor superioritatea numerică. Asemenea Bertrand Anerbach zice (les races et les nationalités en Autriche-Hongrie, Paris, 1898) că Rutenii pătrund în marș victorios la inima populațiunii românești, și că evoluțiunea etnică, ce se urmază în Bucovina, este în defavorul românismului.

E cu atît mai dureros a constata acest fapt de regres, că e deja dovedit și recunoscut chiar de străini, ca Miklosich, că într'o vreme elementul românesc înaintase spre Nord pînă în Galizia, lăsând urme și dovediri despre existența sa acolo în numiri de locuri, cari și azi există. În Galizia ostică sînt munți cu numele: Petrosu, Stogu, Ardelușa, Runcu, Bujor, Sihlenii, Pușcariu, Mencil, (Muncel), Rotunda, etc.

În Bucovina, în părți locuite azi numai de Ruteni există încă numiri de locuri, ca acestea: Sărata (riuleț) Petrășeni, Marenicenii (sate) Lungul, Tomnatic, Cornu, Pleșu, Fruntea (munți în cercul Vijnii.)

În dată după adnexarea Bucovinei la Austria, în 1786, s'a făcut un „Regulierungsplan“ (ex consilio aulae bellicae) stabilind în școlile districtuale limba română și germană ca limbi de propunere. Atari școle s'au fost întemeiate și în Vascoș și Zastavna. Astăzi aceste comune sînt tocmai la mijlocul părții rutene a țării!

Prin anii 1850 comunele mari Toporăuți (cu 5108 locuitori) și Rarancea (cu 4275 l.) erau curat românești. Astăzi sînt rutenizate! Și ca acestea multe multe altele.

La 1777, când s'a anexat Bucovina se zice că erau vre-o 40,000 Români și 6000 Ruteni. Astăzi cu 68,000 sînt mai mulți Ruteni de cât Români.

fund. În depărtări de zare, lumea rămănea în urmă — un indioșetor apus de sörö — nu mai aveam nici o durere, nici un dor. . .

Ce fericit ași fi murit atunci!

Trei zile închiate am dus-o cu reflexiuni de acestea.

Ne întilniam pe coridore pretinii cei mai buni și treceam, ca și când nici o dată nu ne-am fi vödu.

Numai söra în „fumător“ era mai greü. Î-mi venia să rîd, când vedeam cum stau fumând cu spatele unul cătră altul, ca și când ar fi certați.

Söra adormiam mai obosiți ca ori când.

Zina a döna și a treia erau mai lungi și mai grele. Mi-se părea că sînt ani, de când n'am mai vorbit cu nime. Ce mare dar este graiul; abia acum îl prețuiam cum se cade.

În ziua a treia s'au ținut în capela noastră meditațiile pentru laici. Am vödu advocați, medici, profesori de universitate ingenunchiați pe marmora rece; am vödu — nu credeam ochilor — trei oferi de husari ingenunchiați înaintea altarului cu cartea de rugăciuni în mână.

Și m'am gändit: tare trebuie să fie civilizat neamul nostru față de celealalte neamuri, când la noi religia e numai pentru preoți. . .

În biserica cea mare auđii șgomot.

M'am furișat în cor, să vöd ce era.

Biserica era ticsită de lume. Era colonia polonă din capitală. Acești pribegi au petrecut vre-o zece ani, fără ca cineva să se fi îngrijit de trebuințele lor sufletesci, căci ei nu sciaü, de cât limba lor maternă. Aplicați ca lucrători la fabrici — o mână de ömeni în mare de străini — și-au păstrat cu scumpătate limba, ferindu-se de contactul cu străinii.

Când iesuții au aflat cum stă lucru, au adus numai de cât doi iesuți poloni, să-i pregătescă pentru sörbătorii.

Așa am ajuns eu în biserică, chiar când unul vorbea.

Am ascultat pînă în sfirșit, fără să înțeleg ceva, și eram emoționat.

La sfirșit, oratorul a început un cöntec bisericesc după melodia imnului național polon.

Era o însuflețire fără margini, fanatică.

Cöntau bötöranii și tinerii, fetele și copiii, cöntau statuetele de marmoră, cönta Dumnezeu-Creatorul deasupra altarului. . .

Când İesuțul s'a dat jos de pe amvon, cu töte împotrivrile lui, îl ridicară pe sus; îi sörutaü mânia și póla reverenții.

Și acordurile imnului polon cutremurau columnele bisericeii, șguduiau biserica din temelii.

Plöngeam ca un copil.

Vedeam erupțiunea credinței, la o mână de ömeni pribegi și fără țară; involuntar mă gändiam la sörtea neamului nostru și aflam o asemănare fatală între ei și noi.

Sintem și noi „pribegi în vatra strămoșescă“, cum a zis poetul.

A patra zi diminéța, după Cuminecare, au încetat meditațiile.

Ce bucurie! Ne stringeam mânia și ne îmbrățișam, ca și când nu ne-am fi vödu de ani. Și fie care avea în inimă hotăröirea de a fi mai bun.

— Așa mi-a fost de dor. . .

— Și mie.

— Eü am vrut să te agröesc, dar mi-a fost frică, să nu-mi întoreci spatele.

— Și eu am voit, dar unde te vedeam așa sfint. . .

Apoi când am primit posta!

Se aglomerase un vagon de jurnale și epistole. Și epistolele erau din lume. . . și lumea ție așa de dragă, când trei zile nu ia-i vödu față. . .

Simin.

Câteva date statistice comparative ne vor ilustra și mai mult grozavul desastru național.

La anul	Români	Ruteni
1846	180.417	140.627
1862—1871	208.475	178.734
1880	190.005	239.690
1890	208.301	268.367

Și dacă aceste cifre n'ar fi chiar corecte ele ne arată totuși disproporțiunea cea mare ce s'a stabilit în desvoltarea celor două elemente. De alt fel procesul de *rutenizare* se continuă, și decurge sub ochii noștri. „Patria“ ne vestia în ultimii numerii ai existenței sale despre comune întregi, cari s'au rutenizat.

Dacă cercetăm mai adinc cauza acestei desnaționalisării aflăm, că zău în ultima analiză ea se datorește *ortodoxismului*. „Așa ni-a fost fatalul destin al istoriei“ esclamă cu durere un istoriograf al nostru espunând cum neamul românesc s'a rupt de cătră Roma de dragul Bulgarilor. În acest strigăt de durere se cuprinde mult adevăr, și nu e numai întimplător că țipetul acesta plin de regret, a isbucnit din inima unui *Român bacovinean* (D. Onciul, prof. universitar din București, de origine Bucovinean).

De fapt și autorul broșurei, de care ne ocupăm recunoșce și constată că pricina rutenisării este „ortodoxia“ fraților noștri din Bucovina.

De o parte biserica „națională“ și „strămoșescă“ a Românilor din Bucovina nu a desvoltat o înfrurire culturală asupra credincioșilor săi, cum a desvoltat de exemplu biserica noastră după *unire*, ér de altă parte clerul rutean, deși nu are putere în guvernământul bisericesc seduce poporul credul, cu vorbe, că cine nu știe rutenesce, nu se poate feri, „că în raiu se vorbește numai rutenesce, și Isus Christos când va veni să judece lumea va vorbi *rutenesce*“ (pag. 16. a broșurei).

Să nu se mai înfiore decî frații din Bucovina, dacă unii dintre ei s'ar *uni cu Roma*, căci mare farmec pentru românism zace în acest cuvînt: *Roma*. În el este mântuire și viață pentru Români.

Romanus.

Recompensă națională. „Peninsula balcanică“ în numărul ultim, publică proiectul de lege depus la biroul Camerei de dl ministru al cultelor, prin care se propune acordarea unei recompense viagere de 400 lei lunar, dnei Mihaileanu, respective fiilor ei pîn ce vor ajunge la majoritate.

Proiectul dlui Arion va intruni, nu ne îndoim, sufragiile tuturor deputaților, fiind vorba de ajutarea unei familii, a cărui cap a cădut jertfă datoriei sale de profesor și publicist. „Rob al datoriei, el a trăit mai mult pentru alții, aducînd prețioase servicii școlii și neamului“, spune dl ministru în espunerea de motive, ce însoțesce proiectul. „E o datorie de a îngriji de nevoile trailui unor copii și văduvel, rămași în strîmtoare,

când tatăl și soțul ne-a dat pilda unui nobil devotament.“

Aducem omajul nostru dlui ministru, a cărui inimă e plină de așa nobile sentimente, pentru cei nenorociți prin complotiștii bulgari.

Activitatea bisericii române apreciată de un catolic. Sub acest titlu ziarul „Apărarea națională“ din București, în nr. de Duminecă 26 Nov. v. publică în traducere, un articol apărut azi primăvară în revista germană „Die Katholischen Missionen“. Am cetit și noi încă atunci acel articol și aveam de gând să-l traducem pentru foia noastră, dar ne-a oprit teama, ca nu cum va să fim din nou acușați că batjocorim religia statului român. Azi înse, când cetim acel articol în un ziar, care are de program chiar apărarea ortodoxismului, și când foia, care ridică mereu acuze în privra noastră, a de-cădut pînă la gradul de a se face apărătoarea immoralităților celor mai triviale și ast fel scrisese ei nu ne mai pot atinge. — socotim, că am greși când n'am reproduce acel articol, la care ziarul bucureșean n'a răspuns nimic pînă acuma. Anticipăm, că ne dor adevărurile cuprinse în articolul acesta, dar îl dăm cetitorilor noștri, spre a se vedea „unde duce spiritul timpului înstrăinat de Dumnezeu.“

Éta cele publicate în revista din vorbă: Revista noastră a publicat deja în anul 1898 pag. 341 sqq. o descriere amănunțită asupra situației pe terenul religios moral în România modernă.

Următoarele date, primite de la un german stabilit în România, ne ofer destul de importante compliniri la cele scrise atunci. „În dată ce națiunea română s'a trezit din somnul de mörte, în care căduse în urma împrejurărilor, ce au domnit pînă la 1821“ — așa spune Xenopol, cel mai însemnat istoric modern român, autor al unei istorii a românilor în 12 volume și profesor universitar în Iași — pe români i-a cuprins un dor neastîmpărat de civilizațiune, așa după cum o răspândiau pe acesta operele lui Voltaire.“

„Atrasă de lumină — după cum scrie Titu Maiorescu în „Cultura superficială“ — tinerimea întreprinse acel pelerinaj extra ordinar la isvöarele științei din Franța și Germania, pelerinaj care pînă în ziua de astăzi este mereu în creștere.“

La aceste universități înse din păcate se răsfața necredința, materialismul. Tinerii români, întorcîndu-se acasă, le-au adus pe acestea cu sine.

Vanitatea născu într'înșii dorința de-a arăta cu ori ce preț celor alalte națiuni, că ei, urmașii lui Traian, „sînt la un nivel cu dînșii“.

Întorcîndu-se acasă, unde în curînd ajunseră la funcțiuni și demnități, începură opera de „reformă“.

Se întemeiară în România glyptotheci, pinacoteci și muzee, se înființară școli de tot felul, superioare și inferioare; se cultivau artele frumoase, din păcate înse toate acestea fără Dumnezeu. Ast fel la amindöné universitățile din București și Iași religiunea fu înlocuită — cum zice Xenopol, — cu „convîngeri cari să-I țină pept“ (religiei).

În licee se predă religiunea numai în cele 4 clase inferioare. Și cum! Narațiunile biblice nu sînt de cât niște basme frumoase. Puțină etică modernă-păgînă înlocuește per-

fect catechismul. Același lucru se pöte zice despre școlile primare. „Aceste școli“, — zice Xenopol, — au înăsprit contrastul natural (sic!), care există între filosofie și religie.

Aceea sprijinită de influența perversă a vieții civilisate, a dat acesteia lovitura de grație.

Acésta, se înțelege, are valöre numai când e vorba de biserica ortodoxă, care vegeteză ducînd o existență cu atât mai tristă, cu cât același spirit disolvant a pătruns și în această biserică, care de la 1865 este autocefală (cf. Hergenröther, Kirchengeschichte III, 901).

Cea mai bună dovadă despre acésta sînt seminarele ortodoxe și „noul“ decalog.

Următorul tabel ne arată cât de vitreg sînt tratate studiile teologice la ortodoxi:

Cl. I. Ist. biblică 2 öre pe săptămână, zoologie 2 öre, matematică 3 öre, gimnastică 3 öre.

Cl. II. Ist. bibl. 2 öre, botanică 2, matematică 2, gimnastică 3 öre.

Cl. III. Ist. bibl. 2 öre, matematică 3, gimnastică 3, geologie și mineralogie 1 öra.

Cl. IV. Religia n'are nici o öra, din contră fizica are 2, matematica 2, lucrul manual 1, gimnastică 3 öre.

Cl. V. Exegesă 2 öre, istoria bis. 1, Morala 2 jum. chimie 1 jum. matematica 2, gimnastică 2, lucrul manual 2 öre.

Cl. VI. Exegesă 2. ist. bis. 1 jum., dogmatica numai 2, anatomia 2, anatomia și fiziologia omului 1, matematica 1, gimnastică 2, lucru manual 2 öre.

Cl. VII. Omiletica 1. istoria bisericescă 1 și jumătate, dreptul bisericesc 2, pedagogia 3, gimnastică 2, lucru manual 2 öre.

Cl. VIII. Teologia pastorală 2, Liturgica 1, din contră pedagogia 7 öre, economia rurală 2, medicina populară și higiena 2, lucru manual 2, gimnastică 2 öre.

Profesorii, în cea mai mare parte laici, și-au făcut studiile în Lipsca și Berlin. Faptul, că morala se predă după Jules Simon, vorbește destul de clar.

Un seminarist ortodox a întrebat o dată pe un seminarist catolic, dacă și la ei se admit teoriile lui Darwin?

Cu cele 10 porunci, „Sf. Sinod“ a procedat ast fel:

Porunca IX a fost ștersă cu desăvârșire ér a VI a fost transformată așa. „Să nu fi desfîrnat“.

Pentru a avea înse numărul de zece, autoritatea supremă bisericescă s'a ajutat ast fel: Prima poruncă s'a împărțit în două porunci: 1. Eü sînt Domnul Dumnezeuul tău alți Dumnezeii străini să nu aibi afară de mine“. 2. „Chip cioplit să nu-ți faci“ etc. Cele alalte porunci au avansat fie care cu un număr, așa că a rămas numărul de zece.

Fructele unei asemenea educațiuni „clericale“ se și ved. Biserica ortodoxă nu face nimica pentru a opri ruina moravurilor creștinești.

După mărturisirea unui prefect de județ, din o sută de căsătorii, 90 la sută civile. Divorțurile sînt la ordinea zilei și din cele 10 la sută se divorțeză de sigur 9 la sută. Se întîmpă adese ori, că partea divorțată invită la noéle sale căsătorii și pe fostul ei soț, ca să arete că n'are nimic contra lui. Despre o viață familiară și educație a copiilor în asemenea împrejurări, nici vorbă nu pöte fi. Copii cresc cu servitorii săi pe stradă.

O altă urmare tristă a disprețului căsătoriei creștine, este scăderea înspăimântătoare a populației române.

„Asupra acestui fapt prea dureros — scrie programul Ligei Române în contra alcoolismului pag. 5 — nu mai e posibilă nici o îndoială“.

În anul 1897 au murit în Iași 1000 de români și s'au născut numai 500; jidanii înse s'au sporit cu 800 de suflete.

Față cu toate acestea, biserica ortodoxă stă neputincioasă, mai ales că seminarele sînt luate de sub conducerea bisericii (V. Hergenröther, Kirchengeschichte III. 902) și programul lor de studii este normat prin ordinul ministerial din 1893.

Se zice că credinciosul mitropolit ortodox din Iași ar fi contribuit cu 25.000 lei la edificarea noului teatru din Iași, în care „poporul să învețe morală“ (!)

Mitropolitul s'a înșelat înse amar, căci directorul trebuie să dea piesele cele mai picante, ca „Divorçons“, „Porunca a IX“ „Barbara Ubrić“ etc. alt fel ar rămânea casa goală.

Multe s'ar mai putea spune, dar cele spuse deja sînt suficiente, pentru ași forma cine va o idee, unde dnce spiritul timpului înstrăinat de Dumnezeu această frumoasă țară și această națiune, înzestrată de la natură cu atâtea calități!

Revistă politică.

Austria. Frații noștri din Bucovina se împartășesc cam de aceia-și sorțe ca și noi. Și acolo guvernul folosește față de ei cele mai drastice măsuri spre a-i sdrobi și spre a nu-i lăsa să se potă valida. „Deșteptarea“ e aproape mereu confiscată. Numărul ultim are tot câmpuri albe. La alegerea pentru curia a V. a cădut bravul Dr. G. Popovici și în locu-i a fost ales o creatură de a br. Bourguignon. Pentru curia a IV. partida poporală națională a candidat pe Valerian Halip și br. Eud. Hormuzachi. Au cădut amândoi, reușind doi mameluți. E evident că guvernul îi combate cu tot felul de mijloce.

România. Criza financiară continuă și guvernul nu află căile mai potrivite spre a face bani. A cercat cu vinderea serviciului maritim, cu salinele, cu terenurile petrolifere, cu acțiunile Băncii naționale, dar toate aceste planuri au fost întimpinate cu resentiment din partea țării. Se pare că guvernul se clatină. Liberalii fac agitație, er radicalii în frunte cu Panu, amenință pe conservatorii cu disidență.

Transvaal. În vreme ce generalul Roberts se reîntorce în Anglia spre a fi încununat cu lauri, armata rămase în Africa sudică, e bătută de Buri de sperați. Generalul Clemens a fost strajnic bătut de Buri, perderile Anglezilor au fost foarte mari, ceea ce se vede și din impresia ce au produs'o scirea acesta în Londra. Ministrul Chamberlain a hotărît închiderea parlamentului.

La 17 Dec. gener. De Wett a spart linia oștirilor engleze și le-au pricinuit acestora mari pierderi.

O altă trupă de Buri au trecut riul Oranje au bătut cavaleria engleză și au înaintat în Capland, cu gândul să răscole coloniile olandeze, cari și așa sînt în mare ferebere.

Corespondințe.

Darul Archiereului.

Gârbova-de-jos 20 Dec.

Curatorul bisericesc și poporul credincios din Gârbova-de-jos în săptămîna trecută a avut o nouă surprindere plăcută. Protopopul tractual al Aiudului a străpus adecă acelui curatorat o frumoasă cruce de mână, dăruită de Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit pentru biserica cea nouă din Gârbova, pe care tot Escelența Sa a binevoit a o consacra în 25 Novembre a. c. Prețioasa cruce dăruită de Escelența Sa este de lemn, pe care cu multă artă xilografică este scobită restignirea Domnului. Lemnul crucii este îmbrăcat în argint de probă, tot de argint de probă îl este și mănunchiul. Crucea e împodobită cu margaritare veritabile, anume cu opt petri vînete (turcois) și cu două-zece și una granate (almadin); în îmbrăcămintul de argint al crucii sînt gravate armalele arhieriscopesci, pe cum și anul 1900.

Prin marinosul dar Escelența Sa a ținut să-și manifesteze din nou iubirea și propensiunea părintescă față de poporul credincios din Gârbova, care cu mult zel și cu mari jertfe a ridicat frumoasa biserică, ca un monument al aniversarului de 200 de la s. Unire.

Curatorul și poporul din Gârbova-de-jos primind noul senu al iubirei și îngrijirei, ce o poartă Escelența Sa față de dînșii își vor ține de fiescă datorință, ca cu îndoit zel și devoțiune să se alipescă cu recunoștință și pietate fiescă de înaltul lor patron și binefăcător, rugînd pe Părintele ceresc să conserve încă mulți ani în deplină vigore și sănătate pe bunul, generosul, nobilul și mult iubitul nostru Archiepiscop.

P.

La cestiunea „concubinatelor.“

Din Archidieceasă, 16 Decembre 1900.

Onorată Redacțiune!

„La cestiunea concubinatelor“ au scris câți va corespondenți ai DVostre. Și bine au făcut, că au scris. Dără „cestiunea concubinatelor“ e una dintre cestiunile cele mai actuale — la noi.

La noi, dară nu și la alte popore creștine. Nu știu, ghice sînt, ori nu, dar mie mi-se pare, că sînt ghice, când susțin, că actualitatea, la care a ajuns la noi la Români „cestiunea concubinatelor“, avem, să o mulțămim — Țarigradului. Rîdeți, dacă așa vă place, și rîdeți, cât vă place. când cetii aserțiunea acesta a mea, dară vă spun, că risul dvostre de loc nu mă va turbura.

Și sînteți dără dornici, să știți, cum am ajuns, să-mi dobîndesc convicția acesta?

Etă v'o spun. Sînt mândru, că pot. să susțin fără de tēmă de a fi combătut, că între toate poporele, cari au fost trase în nefericita schismă a lui Fotie și Michail Cerialariul, singur poporul nostru s'a avîntat în totalitatea sa la ore care tréptă mai înaltă de civilizație. Sau totuși să nu supăr: Sêrbii, cel puțin cei din Ungaria, ne-au întrecut în privința civilizației și în a — concubinatelor. La cele alalte popore cuprinsese în brațele schismei răsăritene civilizația e prerogativa unor clase mai privilegiate, cari formeză o minoritate disparentă, era poporul e. — pe cum zice zicala germăna, — „dumm und frumm“. (Scusați. că nu zic „fromm“. Nu eș port vina, ci zicala.)

Morala observațiunii acesteia esperimentale: La poporele cuprinsese de schisma răsăritenă conceptele „civilizație“ și „religiositate“ sînt concepte incompatibile. Zică cine ce va vré, dar adevêrul acesta factic nu-l va nega, ori dacă îl negă, atuncia îl dă de minciună adevêrul factic.

Și blăstêmul incompatibilității acesteia ni-l am păzit și noi Români uniți și nu am putut, să scăpăm de el în cele două sute de ani, de când ne-am întors la unitatea aceea bisericescă, carea o mărturisim în simbolul credinței. Nici acum după două sute de ani de la unire nu scim, să crescem poporni așa, ca el asemenea poporelor civilisate ale apusului, — nu înțeleg poporațiunea cetăților celor mari și jidovite, ci masa poporelor acestora, — ca el asemenea poporelor acestora să fie civilisat și totuși să rămână religios și evlavies. În zădar zice Sirius în nrul 10 al „Unirii“: „Dacă înse un preot se luptă după putință în contra abuzurilor, în cât cu inima liniștită pôte zice: Ce ar fi trebuit, să mai fac, și n'am făcut? să fie ore de vină și responsabil pentru vițurile esistente în parochia sa?“ Are dreptate Sirius: preotul acela nu e de vină pentru vițurile aceste esistente, ci vina lor o poartă, cei ce au păstorit parochia mai înainte de el; dară el poartă vina pentru vițurile, cari vor pastii pe viitorii parochia lui. Și acesta pentru că nu pôte zice cu inimă liniștită: Ce trebuie, să mai fac, și nu fac? Ca să o dovedesc acesta, mă voi asemăna părintelui Avraam și voi licita zicînd: „Etă, Dómne, poporul meș pere, și perirea i-o aduc vițurile și între ele concubinatul: au lăsa-l vei, să peră, de vor fi cinci zeci, ori patru zeci, ori și numai trei zeci, ori și numai două zeci, ori chiar și numai zece preoți în archidieceasă, cari împlinesc, ceea ce a hotărît sinodul nostru din 1872? Despre cele alalte diecese tac, pentru că nu prea cunosc preoțimea lor. Și ce a hotărît sinodul acela? A hotărît multe și bune. Între altele a hotărît: „Cu privire la magisteriș parochii sînt îndreptățiți și îndatorați a predica cuvîntul lui Dumnezeu Dumineca și în sêrbători, a catechisa tinerimea adultă, pe cum și pruncii de la școlă.“ A mai hotărît: „Sinodul improspetând acest precept,“ ca credincioșii să se cuminece în tot anul cel puțin o dată, „îndatorese pe parochi, să învețe pe credincioșii sêi, ca și mai a dese ori să se apropie cu convenita devoțiune de masa Domnului.“ Întreb acum, dacă sînt în întregă archidieceasa noastră cea vastă măcar și numai zece preoți aplicați în păstoria sufletelor, cari să împlinescă poruncile aceste două ale sinodului din 1872?

Arunc aci o acuză grea în fața preoțimii noastre. Dară dovedească-mi-se, că e neîntemeiată, și eu bucuros voi zice: Iertati-mă, fraților, că am greșit!

De „ceștiunea concubinatelor“ vom scăpa, dacă vom părăsi amorțela spirituală păzită cu o tristă moștenire din schisma răsăritenă, ne vom asemăna preoțimii catolice din țările apusane și ne vom crește poporul așa, cât el să fie cu adevărat religios nu în forme externe numai, ci întru inima sa. Era creșterea omului în orî care știință și artă duce la rezultatul dorit și îndeștătoriu. Dacă ea se începe din pruncia lui. Socotiți dora, că numai știința și arta saū virtutea religiei formeză excepție de la regula acēsta? Aprōpe înzădarnice sînt predicile la ōmenî adultî, cānd e vorbă de stirpirea concubinatelor. Cu mijlocul acesta va reuși preotul, să delătore din parochia sa un cas de concubinată ori altul, dară tōte nu le va delătura. Dacă vei, să stirpesci buruēna. ai, să-i nimicesci rădăcinile. Era concubinatul e o buruēnă, rădăcinile căreia sînt adāncî și grōse așa. că ai, să smānesci de ea cu puteri mai mari de cāt omenesci, dacă vei, să o stirpesci. Și puterile acestea mai mari de cāt omenesci le îmbie preotului cele dōne porunci ale sinodului din 1872. Nu zic, că frații preoți să nu cerce a stîrpi din parochiile sale concubinatele existente; dară ei într'aceea gāndescă-se mai ales la viitoriu. Împlinescă cele dōne porunci ale sinodului din 1872. și atunci va dispără din mijlocul nostru „ceștiunea concubinatelor“.

Z.

Diecesă Gherla Novembre 28.

„Unirea“ în Nr. 46. publică o instrucțiivă corespondintă despre concubinate.

Se nu cugete înse nime că voesc a critica un articol, din care am învățat mult și care a eșit din pēna unui bărbat, care lucră în via Domnului și grăescce din propria esperință. Articul mi-a dat numai impuls ca cu permisiunea Onoratei Redacțiunii să-mi espun și eu părerile modeste în acēsta ceștiune.

Referitor la cauzele acestui rēu admit și eu cu autorul fabulei „toporul și pădurea“ că adevă: „cele mai multe rele nu vin de din afară, ci ni-le face un consăngean de al nostru, o rudă saū un frate“, dar pe cānd admit acēsta, nu pot ca în ce privesce concubinatele, să nu arunc vina și asupra legilor politice-bisericesci, carî deși nu esclusiv dar promovēză acest rēu cu mare succes.

A fost un timp de mult, cānd aceste legi nu esistaū încă nici în embrionul lor și totuși concubinate erau destule. Eraū acolo unde le era terenul priincios, de ōre ce și spinii și mārăcinile să fac cu spor în agrii necultivați și negrijiți. Unde așa stă lucrul, unde și înainte de ivirea acestor legi erau concubinatele în flōre, ér după ivirea aceloră numai s'a înmulțit numărul lor, acolo nu se pōte arunca vina în căreia legilor politice-bisericesci, ér cei cu musca pe căciulă nu-și pot spāla mārile ca Pilat și a zice „nevinovat sum.“

Nu se pōte trage la îndoelă, că aceste legi aū lārgit fōrte mult drumul imoralității publice prin aceea, că de o parte daū libertate a închia căsătorie și numai înaintea oficiantului civil, ér de altă parte prin aceea,

că prin ele ni s'a luat ajutorul civil prin care se astringeau litiganții la convețuire. ér concubinii nu se tolerau a vieții în păcat.

Cum că întru adevăr aceste legi nu sînt de escusat, față cu urmările lor triste, ne arată și un exemplu.

În comuna mea natală, de cānd îmi aduc eu aminte, până la ivirea legilor politice bisericesci, nu am cunoscut concubinate, afară de un singur cas. La doi ani înse după ce acest fēt infernal a vēdūt lumina, mergēnd, ca să mai vēd o dată:

Acele văi frumoșe în care mam născut.

Se îmbrătoșezi părinții și frații ce-am avut, am esperiat tristul adevăr cum că concubinatele se înmulțesc ca ciupercile după plōie. Și care se fie cauza? Preotul e la culmea misiunii, predicător bun și neobosit, care își șcie împlini datorința, ceea ce dovedesece starea parochiei înainte de apariția acelor legi.

Stānd înse de vorbă cu unii și cu alții și întrebānd despre cauza lucrului, îmi răspundea unii ca unii că: „acum așa sînt legile — că legea nu oprește“. Și întrebānd că cum de-i lasă preotul? îmi răspundeaū, că acela îi dojeneste destul, dar unora ca aceloră nu le pasă de dojană, ér cu bāta popa nu pōte da.

Mai am un cuvînt, față de pedecile carî zădărnicesc în multe casuri curarea acestui rēu. între carî, după autorul amintitului articol, se ține și încassarea lecticalului și a altor competențe de la concubinii,

Că preotul să nu încasseze pentru sine competențele sale, de la atari păcătoși publici, acēsta o subscriu, dar ca să le lase cu totul neincassate, acēsta nu. Aflu a fi mai consult — și acēsta din esperință — a da pe atari în māră curatorimeî, ca tot cu ce dătoresc preotului, să încasseze pentru biserică, căci prin acēsta preotul nu e restrîns nici de cāt în a sbicini pe atari rătăciți cu tōtă puterea cuvîntului. Ba din neincassarea absolută a competențelor, ar urma și acel rēu, că respectivii vēdēnd că dinșii până ce sînt îmbrăcați în hainele păcatelor și a fărădelegilor, sînt scutiți de multe nevoi, ceea ce cāt ce s'ar desbrăca de acelea haine, ar înceta, mai bine perseverēză în statu quo.

Se aduc — în aceea corespondintă — dōne motive mai cardinali a lățirei concubinatelor: Lipsa totală de respect față de biserică și preot și apoi lipsa de spese împreunate cu cununia, — ceea ce e prea adevărat.

Oprindu-mē puțin la primul motiv, trebuie să zic cu autorul corespondenței și acēsta va admite-o ori și cine, că „că și aci érași preotul e de față“, căci acolo unde preotul mai mult strică prin viața sa neconfōrmă, de cāt tocmește cu cuvîntul, acolo și imoralitatea în popor e la culme. căci supusul își ține de datorință a face ceea ce vede pe prepusul său făcēnd, ba apoi păcatele sale și le scuză și netezește cu ale preotului. Acolo preotului îi e legată gura și nu pōte sbicini aceea cu ce însuși e culpabil, pentru aceea el tace ér imoralitatea se încuibeză neconturbată, căci preotului îi lipsește auctoritatea:

Dar „să stām bine, să stām cu frică . . .“ la postul unde sîntem puși și să nu perdem din vedere nici pe un moment, misiunea înaltă ce o are un preot.

Viața preotului e ca și o oglindă în care se caută credincioșii; exemplele bune

ale preotului îndemnă pe popor la bine, cele rele la rēu. Multor preoți pōte că nici nu le vine a crede, că ei fac pe credincioși bunii saū rēi, nu întru atāta prin ceea ce le predică, ci mai virtos prin aceea ce înșii fac.

Corolariul din aceste este că: nici legile politice-bisericesci nu sînt sîngure cauza concubinatelor, dar nici preoții singuri. Sînt casuri și locuri — de și rari — unde aceste legi aū influințat mult la lățirea concubinatelor, și érași sînt casuri — și încă multe — unde tōtă vina e a preoților, carî nu aū intrat pe ușă în staulul oilor, ci aū sărit pe aiurea.

Să luptām înse contra acestui rēu cu tōtă energia și dacă silințele noastre nu vor fi tot de una încununate de succesul dorit, se nu ne descurăjām „căci cu noi este Dumnezeu“ ci se ne mângāiem în conștiință, că ne-am făcut datorința.

Preotul I.

NOUȚĂȚI.

Din Archidiaconia. Duminecă în 16 crt. aū fost ordinați întru diaconi și Mercuri în 19 întru preoți clericii absoluți: *Ioan Sântimbrean*, numit admin. parochial în Silivașul-rom. distr. Uioara, — *Augustin Marcu*, în Săncraiu-Ciumbrud. distr. Aiud — *Ioan Crișan*, în Karácsonfalva, distr. Mureș și *Emil Andreșan*, disponibil. — *Nicolău Tămăș*, protop. onor. paroch în Grind și *Vasile Coșoc*, paroch în Mogoș-Coșocani. aū fost trecuți cu ziua de 1 Ianuar n. 1901. în șirul preoților deficienți.

Serata Casinei. Dumineca trecută s'a ținut a II-a serată a Casinei. Dl prof. Dr. Ambrosie Chețan a ținut o prelegere liberă despre ochiū. ér dl Ioan Vancea a declamat frumoșă poesie a lui V. Alesandri: *Corona vieții*. Amēndoi aū fost aplaudați de publicul present.

Alesandri în ediție populară. Cunoscuta „Biblioteca pentru toți“ trecēnd în editura librăriei Alcalay, și-a reinceput apariția publicānd serierile dulcelui poet Vasile Alesandri. Până acum a apărut *Ovidiu*, *Doine*, *Lăcrămiore* și *Suvenir*. Toți cinci numerii costă broșurați 1 cor. 50 și legați 2 cor. 80. Recomandām din tōtă inima scrierile marelui nostru poet și am dori, ca toți sciitorii de carte să se grăbescă ași-le procura, profitānd de ieftinătatea lor.

Cărți postale ilustrate. Tipografia și librăria diecesană din Caransebeș a edat o cartă postală ilustrată în colorî, care represintă portul național din Bănat. Costumul a fost premiat cu ocazia adunării generală a Asociațiunei. ținută la Băile-Herculane. Prețul unei ilustrate 12 fileri.

Apel. Comitetul Asociațiunei apelēză la publicul nostru să-și rēscumpere felicitarile de sērbători în favorul Casei naționale. Regretām, că nu putem pārtini acest apel, de vreme ce încă din anul trecut amicii și cetitorii nostri aū aflat de mai potrivit spre acest scop fondul de salarisare al preoțimeî și nu ne îndoim, că și în anul acesta vor urma acēsta datinā salutară.

Neolog. † *Petru Mihutiū*, archidiacon on. director em. al gimn. sup. de Beiuș, protopop distr. de Oradea-mare. asesor consistorial. paroch gr. cat. de Olosig etc., a repausat la 17 Dec. sara. în anul al 71. al vieții și 44. al preoției sale, după un morb îndelungat și suferit cu tōtă resignațiunea, împărtășit fiind cu ss. Sacramente.

† *Petru Petran*, paroch în Sfāraș, distr. Almaș, a repausat în etate de 61 ani, în al 52 an al preoției.

† *Teofil Mărginean*, stud. în Gherla a repausat la 9 a. l. c. la casa părintescă din Copru în al 19-lea an al vieții.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

X.

(Continuare.)

Durere înse, el nici nu engeta la acesta. „Cuprins, ca de un morb, de dulceta nîzătoră a plăcerii trupesci îmi trăgeam după mine lanțul meu, temându-mă nu cumva să se rumpă; fiindu-mi rana timpită, respingeam de la mine. cuvintele sfaturilor bune, pe cum și mâna ce ar fi vrut să mă deslege din lanțul sclăviei.“¹⁾

E lucru evident că o atare situațiune și un atare morb al inimei numai un leac are. După ce Augustin nu putea trăi în singurătatea înfrînată a castității, trebuia să-și sfințescă prin binecuvîntarea lui Dumnezeu, legătura, de care el avea așa de mare lipsă. Monica neîncetat se engeta la acesta. Ea se ruga cu zel întru acest scop și convinsă fiind, că în ziua, când Augustin va cunoaște afecțiunile sfinte și legitime ale căsătorii, vor dispăre toate greutățile cele alalte — ea își îndreptă cătră Dumnezeu cele mai puternice strigăte ale inimei sale.

Lucrul cel mai simplu ar fi fost, dacă Augustin, ar fi luat de soție pe mama lui Adeodat. Acesta înse pare a fi fost cu neputință, deși nu scim cauza pentru ce? Scind înse, cât a suferit Augustin atunci, când trebni să se despartă de această femeie, sîntem aproape siguri, că saū legile, saū datinele, saū alte cauze necunoscute ce nu s'au putut delătura, au împedecat această căsătorie. Un chin nespun de crud pentru inima lui Augustin era acest fapt, că nici nu se pôte căsători cu mama lui Adeodat nici nu se pôte desface de ea. Sub forma tuturor acestor clătînări, în dosul tuturor acestor îngrijorări și amânări se ascundea o cestiune și mai profundă, și mai durerosă: marea cestiune a virtuții, eterna cestiune a inimei.

Cine sîmte mai bine toate acestea și cine suferă sub greutatea lor mai mult de cât o mamă? Și totuși ea n'avea ce sta la îndoielă! După ce această legătură păcătoasă nu se putea schimba, trebuia ruptă de tot! Unicul mijloc înse pentru a face ca Augustin, să suporțe mai ușor această rană era a-i îmbia o căsătorie nobilă, mai demnă de el.

Într'un lucru așa de greu ca acesta, probabil că s. Monica a recurs și la sfatul și influința cea mare a sfântului Ambrosie; mai pe sus de toate înse ea se ruga cu inimă ferbinte. „Cu rugăciuni ferbinți se ruga cătră Tine în totă ziua — zice s. Augustin — ca prin viziune să-î areți ceva despre viitoră mea căsătorie.“²⁾

În fine după ce a cercat cu grije și după ce s'a rugat mult, ea avu norocirea de a afla într'o familie creștină, o tinără fată, ce se părea a întruni toate calitățile, ce le pôte dori o mamă sfintă de la acea, căreia voiesce să-î incredințeze sufletul bolnav al fiului său. Vorbi cu Augustin și-î îndemna tare; el înse confus fiind și vedînd, că acest sacrificiu trebuie făcut, necutezând nici să se învoiască, nici să contrazică, lăsă să facă mamă-sa ce va vrea. Pețirea se făcu din partea Monice și învoiela urmă în dată, numai cât, fiind fata foarte tinără s'au luțeles, ca enunția să nu se facă numai peste doi ani. Pôte că amânarea acesta se va fi părut, de lipsă și pentru ca Augustin să aibă destul timp spre a-și ordina trebile și a-și mai nobilita inima.³⁾

Orî cum, dar după ce Augustin înaintea alesei sale nu mai putea rămâne în legătura aceea păcătoasă, în care fu până aci, trebui să o rupă — și o și rupse. Numai într'un loc amintesc el despre despărțirea acesta, dar cu ce cuvinte! „Despărțit de aceea, cu care am trăit împreună, fiind că am fost legat de ea, mi-s'a rupt inima, mi-s'a rânit și a sângerat...“¹⁾

Apoi continuă: „Nici nu mi-s'a mai vindecat inima din rana acestei despărțiri, ci după aprindere și amară durere s'a putredit.“²⁾

Ce se ține de mama lui Adeodat, ușor ne putem închipui chinurile și lacrimile ei, deși nu ni-se spune nimica despre acesta. Scim înse, și cu mândria o spunem, că această femeie, care în decurs de 15 ani, a ținut de parte de Dumnezeu inima lui Augustin, condusă de darul dumnezeesc, părăsind iubirea celor pămîntesci — și-a îndreptat-o de tot cătră cele ceresci — se închisă într'o mănăstire își petrecu acolo restul vieții, cerînd iertare de la Dumnezeu, că a robit o atare inimă, — și că a întârziat cu 15 ani triumful, ce acest mare geniū îl pregătia Bisericii. „Ea se reîntorse în Africa făcînd vot, de a nu mai cunoaște alt bărbat; — er eu, nefericitul de mine — zice Augustin — nu am putut imita o femeie!“³⁾

S. Monica binecuvînta pe Dumnezeu din tot sufletul său, și privia cu încredere la viitorii. Aū dora nu avea ea drept să spereze, că pasiunile lui Augustin se vor domoli, și după un sacrificiu așa de mare, nimic nu îl va mai reține de a umbla pe calea adevărului și a virtuții?

Și întru adevăr, timpul acesta, e ca și o rază de pace în viața lui Augustin, ca și o înseninare între două tempestăți întunecate. Legătura s'a rupt, jertfa s'a implinit. Ca și naia, ce se ridică, după ce fu descărcată de greutatea avută, își recăstigă și sufletul lui Augustin înălțimea sa firească. Monica strălucia de fericire lângă el. — Amicii lui se dedicară cu foc studiului filosofiei. În fie care zi sosia din Africa câte un patriot de a lui Augustin, care se simția fericit aflînd în Milan pe tinărul său profesor, saū pe vechiul său amic. *Romanian*, spre exemplu, venit în cauza unor lungi procese, în acest oraș, credincios, ca tot deuna față de fiul lui Patriciu și al Monicei l-a fost adus și daruri din moștile lui cele mari; apoi *Alypiu* carele ni e cunoscut deja, aședîndu-se cu puțin mai înainte în jurul lui Augustin, a trebuit să-î fie un soț plăcut și de mare mîngăiere. *Nebridiu*, carele a fost părăsit Cartagena, moșia cea vastă a tatălui său, casa părintescă, chiar și pe mamă-sa, numai ca să se pôte dedica cu totul studiului filosofiei. Cu mult mai tinăr de cât Augustin, neconstant ca și el — cercînd adevărul fără de a-î afla, și gemînd sub greutatea îndoielilor sale, de un spirit adînc și pîtrundătoriu își avea un loc ales în inima lui Augustin. Afară de acestia încă alții vre-o 7—8 tineri, mai toți Africanii, se grupară în jurul lui Augustin, ocupîndu-se tot cu aceleași studii. Cultivau literatura, tractau despre cele mai frumoșe teme: despre Dumnezeu, despre suflet, și își formaū planuri. Unul dintre acestea este foarte frumos. „Mai mulți amici eram la olaltă — zice Augustin — cari osteniți de turbările și neliniștea vieții omenești, vorbind și povestind eram pe aci să ne hotărîm a ne retrage din sgomotul mulțimei și să trăim în liniște. Planul nostru era ca să adunăm tot la olaltă, fie care ce avea, să formăm o familie și o viață comună pentru toți și

prin sinceritatea amicitiei noastre, să facem să dispară diferența de „al meu“ și „al tău“. Averele fie căruia să fie a tuturor și cea a tuturor să fie căruia. Căci am fi fost vre o zece inși în acea societate și unii chiar foarte bogati între noi, cum era *Romanian*, compatriotul și amicul meu intim din copilăria. El ne îndemna mai tare la acesta și avea și mare actoritate, fiind că pe toți îi întrecea cu avniile sale. Am fi decis apoi că în tot anul câte doi inși să se îngrijescă, de toate cele de lipsă, eră cei alalți să se pôte ocupa liniștiți cu filosofia.“¹⁾

Acesta era visul lui Augustin. visul tuturor bărbaților mari — încă de timpurile cele mai vechi, visul lui Platon, Socrate, Pythagora, Cicero, visul tuturor acolora, cari prin înălțimea naturală a spiritului, saū de-samăgiți din farmecul celor pămîntesci, aū dorit să se despartă de lume, ca cu atît mai ușor să se pôte înălța la adevărata înțelepciune. Omul ar fi crezut că acest plan frumos, de miș de ori făcut și părăsit, început din nou, încercat și eră-și abandonat în urmă, dar totuși să va realiza. Soții se găsiră, magistrul asemenea; — nici banii nu lipsiau. „Când înse am cercat lucrul mai de aproape și ne am întrebat ore lăsa-ne vor muierile, pentru că cei mai mulți dintre noi erău căsătoriți, er cei alalți voiam să ne căsătorim — vasul planului nostru frumos ne scăpă din mîni și se sparse, er hirburile le am aruncat, și noi ne-am întors între suspine amare să umblăm mai de parte pe căile late și bătute ale lumii acesteia.“²⁾

Pentru împlinirea acestui plan frumos întru adevăr lipsiau două lucruri însemnate. În republica blîndă a acestor suflete frumoșe, unite între sine, pentru ca uitîndu-și de cele pămîntesci, să se înalțe mai ușor la adevăr — castitatea este păzitoră intrărilor și iubirea de Dumnezeu este tîria zidurilor. Așteptați puțin și veți vedé cum Augustin își va relua planul său. Aceiași amici se vor grupa în jurul lui. Maistrul cel tinăr va compune regulele de viață și „Regula“ lui va cutriera lumea și va pune veacurile în urmă. Și când mai târziu în decursul timpurilor *S. Dominic*, *S. Gaetan* și *Sfîntul Francisc de Sales*, vor întemeia asemenea societăți, în cari sufletele curate, libere de griji, generose, vor părăsi totul, ca să nu se engete de cât la Dumnezeu, ei după s. Augustin își vor întocmi planurile, constituția și regulele societăților lor.

Dar vai! cât de neputincioasă este inima omenescă, și cât de tirane sînt pasiunile. Despărțîndu-se Augustin de mama lui Adeodat, el jertfi credinței sale de abia născînd. tot cea ce numai puté jertfi un suflet așa de fraged; era deja și răsplătit în câțva prin răsărirea unor raze de lumină și pace, și cine ar crede? — el erăși cerca a se lega cu noue legături. Nu avea destulă putere sufletescă, ca să aștepte doi ani după acea copilă tinără alasă de mamă-sa, carea retrasă dinaintea lumii, trăiesce într'o singurătate creștină și își prepară în tăcere inima pentru cel dintăit amor. Augustin robit de sensualitate, fără a puté fi scusat din partea inimei, se înlătui din nou în cele mai rușinoșe lanțuri, pecetluite cu o rușine triplă prin împrejurarea, că sufletul lui nu cerca acesta, apoi era o nerecunoștință grea, în dată după o asemenea despărțire, și o necuviință grosolană înainte de o atare căsătorie, plănuită deja.

(Va urma.)

¹⁾ Confess. VI, 12.

²⁾ Confess. c. VI. 13.

³⁾ Tot acolo.

¹⁾ Confess. VI, 15.

²⁾ Tot acolo.

³⁾ Tot acolo.

¹⁾ Confess. VI, 14.

²⁾ Tot acolo.

Anul 1700.

Disertație, de *Iacob C. Domșa* cl. a. IV.

(Continuare)

Acum „pentru o națiune cădută politiceste cum erau Românii din Dacia superioară, nu mai rămâne alt mijloc de a se ridica éra-și, de cât numai cultura intelectuală.“ Ér o „cultură spre a fi traică și roditoare trebuie să lésă din sinul poporului pentru care să face și să aibă rădăcinii adénci în inima lui.“ „Dar Românii cei dintre Carpați și Tisa se afla în o stare atât de miseră, în cât rar se află o națiune, căreia așa să-i fi fost rapite în adins toate mijlocele de a se putea cultiva pe sine, ca națiunii române înainte de Unire cu biserica Romei, bine știind inimicii noștri, că ușor este a ținea în jug o națiune acoperită de întunerecul nesciinței.“

Pustiul era înainte de 1700 câmpul literaturii române atât bisericesci cât și profane, căci peste el nu plouase deja de veacuri multe nici un op de valoare, din care să se reverse rîurile de știință și cultură. Seceta era inspăimântătoare. Năsipul necivilizației întru atât se înmulțise, în cât amenința, la cea mai mică suflare de viut, cu orbire totală poporul obidat în lanțurile întunerecului. Ér conservatismul grecesc și Calvinii, cari stăpâniău Ardealul, făcără apróne impenetrabilă străbateră razelor încălzitoare a culturii și științei apusene în țara asta, menită a fi până la binecuvîntatul an 1700 acoperită de un ceriú pururea înorat și trist, ca și sórtea poporului pe care îl acoperia.

„Clerul românesc din Ardeal se afla pe trépta cea mai de jos a culturii. Cei mai mulți preoți de abia puteău scrie și ceti câte ceva cu cirile, și erau lipsiți de ori ce cultură științifică superioară. Un singur institut de creștere pentru preoți nu era în tot Ardealul, ei preoții, înainte de chirotonire învățău câte ceva a ceti și scrie și a cânta pe la mănăstiri, și în acesta consta totă pregătirea lor. Lipsa acesta de cultură la clerul român, a fost sorginea la multe rele și nefericiri, ce au venit timp îndelungat peste poporul român. Un atare cler nefiind apt de nici o opusețiune; biserica românească în continuu a fost atăcără, când de o confesiune, când de alta, și clerul cel întâiú chemat la apărarea ei, nu era în stare, să-i ajute, ei de multe ori trebuia, să-și plece capul înaintea batjocurilor și uedreptărilor celor mai mari, cum au fost pentru esemplu pe timpul domniei principilor calvini în Ardeal. Ma fiind biserica românească mai tot de una învinsă în luptele acestea, din lipsa unui cler luminat, cult și deștept, poporul român avu de a suferi pierderea aceea mare, că *nobilimea română înșelată de clerul mai cult și mai destri al altor confesiuni a trecut în castre străine și s'a perdut pentru nația română cu totul.*“

„Ast fel se póte esplica împrejurarea aceea, că Românii în Ardeal, deși formaú maioritarea imposită a populațiunii, totuși au fost maltractați, batjocoriți și asupriți pe terenul bisericesc și național de o mână de ómeni de altă credință și alt sânge, fiind că ce e drept, formaú o masă mare, înse masei îi lipsia conducătorul, care pe atunci după împrejurările timpului nu putea să fie de cât numai clerul.“

În ast fel de împrejurări literatura română nu a putut face nici un progres. Asemenea a decăzut și instrucția poporului. În întreg Ardealul nu să afla nici o școlă pentru cultura și educarea poporului. Lipsind din cultul divin instrucțiunea prin predică, care a fost înlocuită cu „Cazaniile“ obscure și curioase, totă slujba cea frumoasă și semnificativă a bisericii răsăritului a devenit un mecanism gol, — o mașinarie fără înțeles. „Lipsa instrucțiunii înse a produs o decadință mai până la gradul infim și în ritul bisericesc.“ Cât de tare a decăzut pictura și musica în biserica românească înainte de

sf. Unire! Căci pe când în apus aceste două arte sublime aplicate în serviciul bisericii își ajunseră culmea perfecțiunii, pe atunci la noi decurgea lupta cu greutățile începutului.

În acestea timpuri de restriste, în acestea vremi de grea încercare, când biserica în credință era aprópe calvină, ér peste sërmanul popor român domnul „*avea dreptul de a tăia și spânzura,*“ fiind el legat de glie, când românii, vechii stăpânitori ai acestor câmpii și munți, erau numai tolerați, „*usque ad bene placitum,*“ când decadința culturală era la culme în toate clasele și în toți raii de știință, când în fine poporul era condamnat a duce o viață înmormintată cu zile. — singur geniul apărator al neamului nostru plinia pe de-asupra pustiului îngrozitorii, împraștiând norii negrii ce îl acopereau, și făcend să se vadă din când în când sórele strălucitor al redeșteptării la o nouă viață mai fericită, mai laborioasă, mai vrednică. El párea, însuffând nádejdi încălzitoare în inimile înghețate a fiilor bisericii și a neamului, că zice: „... vor veni vînturile, vor veni paserile ceriului și vor aduce sémintă și de flori și de copaci. În curénd ici, coala va răsări câte o floare, ici câte un copăcel; copacii vor crește, și la umbră sub ei vor miroși florile, și vom avea o grădină mare și frumoasă. În copaci vor cânta paserile și la umbră se vor veseli Românii, binecuvîntând pe Dumnezeu și pe împérați.“ — că au făcut atăta ca unirea Românilor să se duca în îndeplinire.

Și aceste timpuri fericite au sosit de o dată cu anul 1700. Influența de veacuri a Calvinilor asupra bisericii Românilor și-a plătit prin unirea din 1700 cea mai de pe urmă datoriă a firii.

„Sînt momente în viața națiunilor, când ele trăiesc, cugetă și lucrăză în cincî-șese ani, cât alte dăți n'au trăit, n'au cugetat nici au lucrat în un secol.“ Ceea ce n'au putut face Românii în privința redeșteptării lor în decurs de veacuri, o făcără în decurs de o inspirație supraomenească — în 1700 în sinodul din 4 și 5 Sept.

O, în vecl memorabil an 1700!!! O, sfîntă și luminată zi de 4 Septembrie 1700!! O, fi prealuminați ai bisericii, cari prin mărétul vostru act de unire atî adus în casele alor mii de Români siguranța, bucuria, viața și fericirea!! Voué vé oferim noi astăzi, cari ne am adunat aci să vé prăsnim scumpa și dulcea amintire, tot ce avem mai drag, mai curat, mai sfînt! Voué vé închinăm inimile curate, sentimentele de admirație, ce ne copleșesc în aceste momente sublime și înălțătoare, pornirile nobile și ideale ce ne învióră vinele; voué vé oferim noi și cu noi tot neamul, ce vé are scumpi și dragi, toate ale noastre!!! „Cum v'am putea jertfi voué, cum pute-ne-am alt fel tãmăia amintirii vóstre neperitoare — de cât retrăind în suflete și în inimi emoțiile sublime ce ne stăpănesc, de cât evocând memoriei noastre figurile de sfînti“ ale nobililor trimesi și nemuritori apostoli ai bisericii și neamului român!!

Și acum étă! Ca prin farmec maestrul ceriul înorat se însenină, un primăvăratic vînt cald venit din spre apus alunga norii negri ce acoperiaú câmpiile Ardealului. Și sub farmecul razelor încălzitoare și dă-tătoare de viață, câmpia inverdesce, florile răspândesc miros divin, copacii își scutură pletósele cóme, cântând prin ramuri vîntul și paserile, murmură isvórele — ér neamul românesc aprópe mort de viú, capétă viață, reînvie la o sórte mai bună. Sionul român se lumineză de foc dumnezeesc. Un popor vrednic și dornic de muncă se deșteptă în dimineța vieții. Poporul cel ce sta întru întunerec a véđut lumina mare. Venerabilii părinți ai sf. Uniri véđut'au lumina cea adevérată, luat'au Spiritul ceresc, aflat'au credința cea adevérată, ér aceea ne-a mântuit pe noi.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de *Dr. C. Diaconovich*, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fasc. XXII. al acestui dicționar enciclopedic, cuprindend cuvintele *Libelula—Manliu*.

Pe pragul mormintului, versuri funebre de *George Simu*. Gherla Tip. Aurora. 1900. prețul 50 fil., pag. 118, cuprinde mai multe versuri potrivite la înmormintarea țeranilor, cum și a inteligenților.

Viața și operele lui *Andreiu Muréșan*. Studiú istorico-literar de *Dr. Ioan Rațiu*, profesor. Blaș 1900. Tipografia Seminarului archidieceșan. Pag. 182. Prețul 2 cor.

Din Istoria Românilor. *Episcopul Ioan Inocențiu Klein*, de *Dr. Augustin Bunea*, Blaș 1900, Opul acesta nu este o carte numai de istorie bisericescă, ci o istorie completă a vieții politice, religioase, culturale și sociale a Românilor de pe timpul episcopului Klein, și pentru aceea se recomandă nu numai celor ce se interesăză de istoria bisericescă, ci tuturor, cari voesc să cunoscă trecutul întreg al Românilor. Credem înse că mai vértos din nici o bibliotecă parochială nu ar trébni să lipsescă.

Din literatura populară de *Dom. Dogariú*:

Nr. 1. Moș Toma Bădiceanu	—12
„ 2. Din viața unui haiduc	—12
„ 3. Înșurătórea sórelei	—12
„ 4. Fiul bucăteresei	—12
„ 5. Văcărelul	—12
„ 6. Diana, zina munților	—12
„ 7. Cinci Dialoguri întocmite pentru pruncii școlari	—20
„ 8. Spiridon și Niculae, basm	—12
„ 9. Fiul Oii, basm	—12
„ 10. Povestiri și Anecdote populare	—20

Biblioteca teatrală a „Aurorei“ are până acum 8 numeri, mai multe bucăți sînt din A. Kotzebue, ar fi bine să se alegă și alt autor și să se pună mai multe grije la fraseologia românească. Până acum au ieșit următoarele:

Nr. 1. <i>Calea dréptă e cea mai bună</i> . Comedie într'un act de A. Kotzebue, localisată de <i>Corneliú Darabant</i>	—20
„ 2. <i>Pasa Máicii Sfinte</i> . Dramă în 4 acte, localisată de <i>Antoniú Popp</i>	—24
„ 3. <i>Otrava Márciogi</i> . Comedie într'un act de <i>Antoniú Popp</i>	—16
„ 4. <i>Pedepáncó</i> „ <i>unității</i> “. Dramă într'un act, trad. din l. franceză de <i>At. Bologna</i>	—20
„ 5. <i>Discrețiă fără voce</i> . Comedie într'un act de A. Kotzebue trad. de <i>Corneliú Darabant</i>	—24
„ 6. <i>Crescătorul</i> de C. Darabant	—20
„ 7. <i>Otrava femeiescă</i> de I. Țințar	—20
„ 8. <i>Distrașiú</i> de C. Darabant	—20

Se pot comanda de la Tipografia „Aurora“ Gherla—Sz-ujvár.

Bergamenter: **Almanach pentru România pe 1901** cu o mulțime de ilustrații frumoase executate, articlii interesante din istoria României și poezii române traduse pe nemțește. De altmăduri întreg calendarul e pentru germanii din România. Costă 1.25 lei.

Posta redacției.

Sesamul. Pentru numărul acesta a sosit prea târziu. Va urma. Prețul tiparului nu se poate spune înainte, trimite manuscrisul.

Gr. N. în S. Am primit manuscrisul, îl vom folosi său în numărul de Crăciun său în cel iulian. »Unirea« implinesce zece ani de apariție. Când ai timp mai trimite câte ceva, dar scrie nu mai pe o față și mai lasă și ceva margine.

Doctorului. Manuscrisul l'am rezervat pentru alte timpuri.

Toli. Am primit parfumatul D.V. oare versiuri, vom răspunde, pe cale privată.

On. I. T. în V. Sperăm să-ți împlinim dorința de la Ian.

On. I. M. în S. m. Să mai aștepte. Salutare.

On. N. D. în V. Mulțumită, va apărea în numărul proximo.

Pestatul. Ne pare foarte bine de promisiunea făcută. Să începi cu nrul de la 1 Ian. n. viitor. Corespondința trimisă va apărea, nu te vei supăra dacă vom lăsa partea ultimă. Salutări!

Amicul. Răscumpărarea felicitărilor de sărbători, se va face și în anul acesta în favorul fondului de salarizare a preoților. Sumele încasate să se spezeze Cassei centrale. Numele celor ce vor contribui se vor publica. Propagă ideea printre amicii noștri. Salutări!

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

Desfacere totală

Amic cu onoare la cunoștința P. T. Public din loc și jur, că din incidentul morții conducătorului filialei mele de aici voi desface cu ori ce preț totă marfa de modă pentru dame și domni ce se află în deposit. Învit deci pe P. T. Public să grăbescă ași cumpăra din vreme articlii de cari are trebuință.

Cu totă stima
Székelyhidy János.

(35) 4-4

Veritabilul sirop zagorian pentru piept,

il folosesc atât bărbații cât și copiii, ca pe un remediu plăcut contra tuturor bolilor de piept, contra tusei convulsive, contra înădușelei, a gălăției (resuflare grea), a căștărilor de piept și a hemoragiei. O sticlă, anti-putredă, prețul costă 3 coroane și 80 flieri. A se adresa la:
Schulz-Markel
Apotheker

A. Thierry's Balsam-Fabrik
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Grijă la capsula de metal și firma tipărită pe dop: **A. Thierry's Schutzengel-Apotheke.**

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui Antoniou Novotny

(34) 5-52

în Timișoara-Fabric

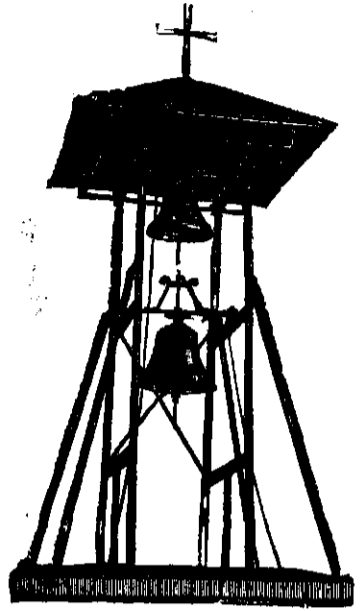

lature prin ceea ce sînt mîntuite de crepare. — Cu deosebire recomănd

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai de parte se recomăndă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află tot de una în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

Indispensabil și neîntrecut, de un efect sigur.

Marfă universală, export în tóte țările.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Cea mai bună medicină de casă, cea mai căutată, sigură și până acum necunoscută este

Balsamul Apotecarului A. Thierry,

Căutat în tótă lumea pentru efectul sigur **Contra tuturor bolilor interne, de piept, plumăni, stomac și ficat.** Folosit ca mijloc estern. este cel mai renumit

remediū de tāmăduire a ranelor.

Veritabil numai cu marca de apărare verde, autentică registrată în tóte statele și provădută cu capsula de metal, ce poartă inscripția: **Allein echt.** — Producție anuală 6 milioane borcane. — 12 borcane micel s'au 6 mari duble, spedate franco **4 corone.** — Un borcan de probă cu instrucțiune și cu sumarul tuturor depozitelor din lume **1 coronă 40 flieri.** — **Se expedeză numai pe lângă trimiterea anticipativă a prețului.**

UNSÓREA-CENTIFOLIE A LUI A. THIERRY

(numită **făcătoare de minuni**), de o putere și efect miraculos. Face ori ce operație superfluă. Cu această unsóre s-a vindecat un os-scarabed. ivit înainte de aceea cu 14 ani și declarat incurabil. bóla de óse și în timpul din urmă un morb gangrenos, greu și vechiu de 22 ani, numit **rac.** Are un efect antiseptic și repede la alinarea durerilor; răcorește și vindecă ori ce fel de rane și arsuri. Înnoie și curăță tóte ranele provădute prin impunșetură. O dosă spedată franco costă **1 coronă 80 flieri** după primirea prețului. La comande mai mari scădamint.

Producție anuală 100,000 doze.

Pot pune la dispozițiune un archiv întreg de atestate originale din tótă lumea. Imitațiile să pot înșurjura urmărind cu atențiune fie care borcan, care poartă inscripția: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** Cei cari n-au deposit la îndemână, să se ferescă de falsificări sau fabricate străine, și se comande direct, adresându-se la:

Apotheker

A. Thierry's Fabrik in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Lieferant des österr. k. k. Staatsbeamten-Verbandes.)
(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

(33) 6-25